

การพัฒนาเครื่องมือตรวจวินิจฉัยปัญหาสำหรับการพัฒนาองค์การ
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

นายเวช มงคล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

สาขาวิชาบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2537

ISBN 974-584-197-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

THE DEVELOPMENT OF DIAGNOSTIC INSTRUMENT FOR ORGANIZATION
DEVELOPMENT IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION
OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION

Mr. Wech Mongkol

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy
Educational Administration Program

Graduate School

Chulalongkorn University

1994

ISBN 974-584-197-8

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การพัฒนาเครื่องมือตรวจวินิจฉัยปัญหาสำหรับการพัฒนาองค์การ
ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา

โดย

นายเวช มงคล

สาขาวิชา

บริหารการศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุข

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาตรีบัณฑิต

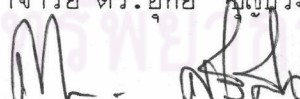

.....
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรภักย์)

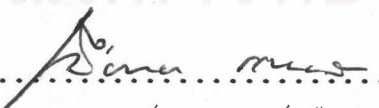
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

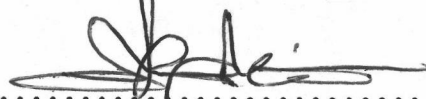
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.सनานจิตร์ สุคนธ์ทรัพย์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุข)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ นายแพทย์เมืองทอง แซ่มณี)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

वेश มงคล : การพัฒนาเครื่องมือตรวจวินิจฉัยปัญหาสำหรับการพัฒนาองค์กรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา (THE DEVELOPMENT OF DIAGNOSTIC INSTRUMENT FOR ORGANIZATION DEVELOPMENT IN SECONDARY SCHOOLS UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL EDUCATION) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.อุทัย บุญประเสริฐ อ.ที่ปรึกษาร่วม : ผศ.ดร.ดิเรก ศรีสุข, 341 หน้า. ISBN 974-584-197-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาเครื่องมือตรวจวินิจฉัยปัญหาสำหรับการพัฒนาองค์กรในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา แนววิธีดำเนินการวิจัยออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) การกำหนดโครงสร้างของเครื่องมือ 2) การสร้างเครื่องมือ 3) การทดลองใช้เครื่องมือ และการหาคุณภาพของเครื่องมือ 4) การกำหนดการบริหารการตรวจวินิจฉัยปัญหาสำหรับการพัฒนาองค์กรในโรงเรียนมัธยมศึกษา ผลการวิจัยนี้ทำให้ได้เครื่องมือตรวจวินิจฉัยปัญหาสำหรับการพัฒนาองค์กรในโรงเรียนมัธยมศึกษา ซึ่งประกอบด้วยแบบเก็บรวบรวมข้อมูล 3 แบบ คือ 1) แบบสอบถามครู 2) แบบสอบถามผู้บริหาร และผู้ช่วยผู้บริหาร 3) แบบตรวจสอบเอกสารหลักฐาน เครื่องมือดังกล่าวมีความตรงเชิงจำแนก คือ สามารถจำแนกองค์กรประกอบแต่ละด้านของโรงเรียนมัศึกษากลุ่มเด่น และกลุ่มค้อยได้ ส่วนในด้านความเที่ยงนั้น เครื่องมือมีความเที่ยงของการตรวจวินิจฉัยปัญหา (Reliability of Ratings) เท่ากับ 0.98 และมีความเที่ยงของค่าเฉลี่ยการตรวจวินิจฉัยปัญหา (Reliability of Average Ratings) เท่ากับ 0.99

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา ..... บริหารการศึกษา
สาขาวิชา ..... บริหารการศึกษา
ปีการศึกษา 2536

ลายมือชื่อนิติ .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา .....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม ..... M. ศรีสุข

##C 142094 : MAJOR EDUCATIONAL ADMINISTRATION

KEY WORD: DIAGNOSTIC INSTRUMENT/ ORGANIZATION DEVELOPMENT/
SECONDARY SCHOOLS

WECH MONGKOL : THE DEVELOPMENT OF DIAGNOSTIC INSTRUMENT
FOR ORGANIZATION DEVELOPMENT IN SECONDARY SCHOOLS
UNDER THE JURISDICTION OF THE DEPARTMENT OF GENERAL
EDUCATION. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF. UTHAI BOONPRASERT,
Ph.D., THESIS CO-ADVISOR : ASIST. PROF. DIREK SRISUKHO, Ph.D.,
341 pp. ISBN 974-584-197-8

The research was designed to develop the diagnostic instrument for Organization Development in secondary schools under the jurisdiction of the Department of General Education. The research design comprised the identification of instrumental structure, instrumental construction, instrument testing and the administration of Organization Development diagnosis in secondary schools.

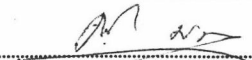
The research result was the diagnostic instrument for Organization Development in secondary schools consisting of teacher questionnaires, administrator and deputy administrator questionnaires, and checklist form. The instrument had high discriminant power. The reliability of ratings of the instrument was 0.98 and the reliability of average ratings was 0.99.

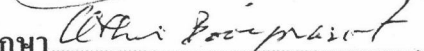
ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ภาควิชา..... บริหารการศึกษา

สาขาวิชา..... บริหารการศึกษา

ปีการศึกษา..... 2536

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จได้ด้วยความอนุเคราะห์ของบุคคลและหน่วยงานเป็นจำนวนมาก บุคคลท่านแรกที่ผู้วิจัยซาบซึ้งพระคุณของท่านเป็นอย่างสูง คือ รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัย บุญประเสริฐ ผู้ซึ่งเป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ท่านได้ให้ความช่วยเหลืออย่างดียิ่ง โดยได้เอาใจใส่ตรวจแก้วิทยานิพนธ์เพื่อให้สมบูรณ์ที่สุด และให้กำลังใจผู้วิจัยตลอดมา ท่านที่สองคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดิเรก ศรีสุข ซึ่งเป็นที่ปรึกษาอีกท่านหนึ่งที่ได้ให้ความช่วยเหลือด้านวิจัยและสถิติ ท่านได้กรุณาให้คำแนะนำ ตรวจแก้วิทยานิพนธ์และให้กำลังใจผู้วิจัยโดยตลอด ท่านที่สามคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สนานจิตร สุนทรทรัพย์ ผู้ซึ่งเป็นที่ปรึกษาด้านวิชาการของผู้วิจัย และเป็นประธานสอบวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้ ท่านได้กรุณาเอาใจใส่ดูแลให้ความหวังใจให้กำลังใจ ให้คำปรึกษา และเป็นผู้วางรากฐานความคิดสำหรับการวิจัยเรื่องนี้มาตั้งแต่ต้น ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณทั้งสามท่านไว้ ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ดร.อมรชัย ตันติเมธ ในฐานะประธานกรรมการบริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาบริหารการศึกษา และกรรมการบริหารหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิตทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาของการศึกษาตามหลักสูตรนี้

ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ นายแพทย์เมืองทอง เขมมณี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีระวัฒน์ อุทัยรัตน์ ที่ได้กรุณาเสียสละเวลา และอนุเคราะห์เป็นกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ซึ่งเป็นความกรุณาที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง

ขอขอบคุณบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่กรุณาให้ทุนอุดหนุนสำหรับการทำวิทยานิพนธ์ในครั้งนี้

ขอขอบคุณ อาจารย์สมาน อัครวุฒิ อาจารย์ประเสริฐ สมพงษ์ธรรม ที่ให้ความช่วยเหลือทางด้านวิชาการ ทำให้วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จเรียบร้อย

ขอขอบคุณ อาจารย์ชลอ แก้วแดง อาจารย์ไชยณรงค์ ศรีขาว เจ้าหน้าที่ฝ่ายส่งเสริมมาตรฐานการศึกษา กรมสามัญศึกษา ที่ให้ความอนุเคราะห์ผู้วิจัยตลอดมา

ขอขอบคุณ หน่วยงานพิเศษ กรมสามัญศึกษา เขตการศึกษาต่าง ๆ รวมทั้งผู้บริหาร และคณาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร ที่ให้ความอนุเคราะห์ข้อมูลการวิจัย

ขอขอบคุณ คุณพัชรี มงคล วัชระ มงคล ผู้อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในครั้งนี้ และขอขอบคุณ คุณประคอง ละออกุล ที่กรุณาจัดพิมพ์วิทยานิพนธ์นี้สำเร็จเป็นรูปเล่มที่สมบูรณ์

वेश มงคล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฎ
บทที่	
1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย	6
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	6
วิธีดำเนินการวิจัย	7
ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย	8
การเสนอรายงานการวิจัย	9
2 วรรณคดีที่เกี่ยวข้อง	10
การพัฒนางานโครงการ	10
ความหมายและความเป็นมาของการพัฒนางานโครงการ	10
กระบวนการพัฒนางานโครงการ	23
การตรวจวินิจฉัยปัญหาของโครงการ	34
การสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	57
แนวการวิเคราะห์เครื่องมือ	65

สารบัญ (ต่อ)

		หน้า
3	วิธีดำเนินการวิจัย	68
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	68
	วิธีดำเนินการวิจัย	68
	การกำหนดโครงสร้างของเครื่องมือ	69
	การสร้างเครื่องมือ	72
	การทดลองใช้เครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ ...	74
	การกำหนดการบริหารการตรวจวินิจฉัยปัญหาสำหรับการพัฒนา องค์การในโรงเรียนมัธยมศึกษา	76
4	รายงานผลการดำเนินงานและการวิเคราะห์ข้อมูล	77
	ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดโครงสร้างของเครื่องมือ	77
	ขั้นตอนที่ 2 การสร้างเครื่องมือ	82
	ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบและความหมาย ขององค์ประกอบ รายการตรวจวินิจฉัย และตัวบ่งชี้	82
	ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายการตรวจวินิจฉัย ตัวบ่งชี้และเงื่อนไข แหล่งข้อมูลที่ใช้ในการตรวจสอบ วิธีตรวจสอบและให้คะแนน	96
	ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้และเงื่อนไข วิธีการตรวจสอบและให้คะแนนข้อคำถามหรือแนวทางสำหรับ เก็บรวบรวมข้อมูล และประเภทของเครื่องมือ	142
	ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างตัวบ่งชี้ ประเภทของ เครื่องมือ ข้อคำถามหรือแนวทางสำหรับการเก็บรวบรวม ข้อมูล และคำตอบหรือแนวตรวจสอบ	190

สารบัญ (ต่อ)

หน้า

ตารางแสดงความสัมพันธ์ระหว่างรายการตรวจวินิจฉัย ตัวบ่งชี้ การให้ระดับคะแนนและส่วนสำหรับผู้ตรวจวินิจฉัย พิจารณา	203
ขั้นตอนที่ 3 ผลการทดลองใช้เครื่องมือและการหาคุณภาพของ เครื่องมือ	249
5 บทสรุป	271
สรุปผลการสร้างเครื่องมือตรวจวินิจฉัยปัญหาสำหรับการพัฒนา องค์การในโรงเรียนมัธยมศึกษา	271
กำหนดการบริหารจัดการตรวจวินิจฉัยปัญหาสำหรับการพัฒนา องค์การในโรงเรียนมัธยมศึกษา	283
การอภิปรายผล	293
ข้อเสนอแนะ	297
รายการอ้างอิง	299
ภาคผนวก	302
ภาคผนวก ก	303
ภาคผนวก ข	324
ประวัติผู้วิจัย	341

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	องค์ประกอบ ค่าความสำคัญและความจำเป็นขององค์ประกอบ (ค่ามัธยฐาน) ค่าที่แสดงถึงระดับความสอดคล้องของความเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ (ค่าพิสัยระหว่างควอไทล์) และค่าน้ำหนักของแต่ละ องค์ประกอบ	77
2	แสดงองค์ประกอบ ค่าน้ำหนักขององค์ประกอบ และค่าคะแนนของแต่ละ องค์ประกอบ	80
3	ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงจำแนกขององค์ประกอบด้าน วัตถุประสงค์ของ โรงเรียน	249
4	ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงจำแนกขององค์ประกอบด้าน โครงสร้างของ โรงเรียน	251
5	ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงจำแนกขององค์ประกอบด้านลักษณะ การติดต่อสื่อสาร	252
6	ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงจำแนกขององค์ประกอบด้านภาวะ ผู้นำของผู้บริหาร	255
7	ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงจำแนกขององค์ประกอบด้าน บรรยากาศในการทำงานของ โรงเรียน	257
8	ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงจำแนกขององค์ประกอบด้านการจูงใจ ..	258

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
9	ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงจำแนกขององค์ประกอบด้านความ ร่วมมือของสมาชิกในการทำงาน	259
10	ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงจำแนกขององค์ประกอบด้านลักษณะ ความขัดแย้ง	260
11	ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงจำแนกขององค์ประกอบด้านความ สัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในโรงเรียน	261
12	ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงจำแนกขององค์ประกอบด้านแบบแผน ของการตัดสินใจ	262
13	ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงจำแนกขององค์ประกอบด้านการ ทำงานเป็นทีมหรือลักษณะทีมงาน	263
14	ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงจำแนกขององค์ประกอบด้านการ ยอมรับซึ่งกันและกันของสมาชิกในโรงเรียน	264
15	ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงจำแนกขององค์ประกอบด้านทรัพย์สิน ของโรงเรียน	265
16	ผลการวิเคราะห์ความตรงเชิงจำแนกขององค์ประกอบด้านความรู้สึก เป็นอิสระในการทำงานของสมาชิก	267

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
17	ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของเครื่องมือตรวจวินิจฉัยปัญหาในภาพรวม ทุกโรงเรียน	268
18	ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงของเครื่องมือตรวจวินิจฉัยปัญหา จำแนกเป็น รายองค์ประกอบ	269

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแนกมึ

แนกมึที่		หน้า
1	องค้ประกอบของกระบวนการพัฒนาองค้การในเชิงปฏิบัติ	28
2	ขั้นตอนการพัฒนาองค้การตามแนวความคิดของ มาร์ติน โรอาร์ค และทอนโซ	30
3	รูปแบบการตรวจวินิจฉัยปัญหาองค้การ Weisbord's Six-Box Model	39
4	Nadler-Tushman Congruence Model สำหรับการตรวจวินิจฉัย พฤติกรรมองค้การ	42

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย